

LAUKAAN HARTIKAN KIRKONPAIKKA JA SEURAKUNNAN KIRKKOMUSEOHANKE

Kertomus virkamatkasta 8.6.1994
Markus Hiekkanen

Laukaan seurakunnassa on virinnyt hanke koota seurakuntaa koskeva esineistö ja tiedot kirkkomuseoksi, jota on harkittu kirkkorakennuksen alakertaan. Tässä yhteydessä on noussut esiin ajatus Hartikan kirkonpaikalla olevien hirsisalvoksen jäännösten siirtämisestä aiottuun museoon. Asiasta soitti minulle tri Janne Vilkunän pyynnöstä biologian opettaja Atso Kena ja sovimme tapaamisesta kirkonpaikalla 8.6.1994. Keskusteluun siellä ja kirkossa olevan museohuoneeksi aiotun tilan tarkastukseen osallistuivat myös Olli Lampinen, seurakunnan kiinteistöpäällikkö Antti Salo ja Tarvaalan kylätoimikunnan päällikkö Simo Oksanen sekä Keski-Suomen museosta museonjohtaja Risto Koskinen ja tutkija Heli-Maija Voutilainen.

Puukirkon hirret ovat lautarakenteisessa tilassa, jonka eteläseinä neljänä ovena avautuu lähes koko pituudeltaan, jotta salvosta voi tarkastella päivänvalossa. Ovissa ei ole lukkoa. Rakennuksessa ja sen takana säilytetään ulkoilmajumalanpalvelusten penkkejä. Itse salvos on kunnolla maasta eristetty kivijalan päälle. Ks. ottamani valokuvat RHO arkisto. Pohjoisseinän ylin ja samalla koko rakenteen pisin hirsi on pituudeltaan 4,36 m, kun taas länsiseinän ylimmän hirren pituus on 2,09 m (toiseksi ylin 2,20 m). Lounaisnurkassa on kuusi irrallista suhteellisen pitkälle lahonnutta mutta kuivaa hirttä tai lankkua samoin pohjoisseinän vieressä kolme. Lisäksi nurkassa on pienempää puuta. Nämä tulisi nostaa tukien varaan paremman tuuletuksen ulottuville ja maakosteuden ulottumattomiin.

Minkäänlaisia laho- tai aktiivisen hyönteistoiminnan aiheuttamia tuoreita vaurioita en saattanut hirsissä havaita. Olosuhteiden pysyessä samanlaisina kuin ne nyt ovat säilyvät hirret rakennuksessa kuinka pitkään tahansa. Booria voi käyttää jos erityisesti haluaa pitää ötökät loitolla.

Ennen matkaani keskustelin yli-intendentti Elias Härön ja osastonjohtaja Pekka Kärjen kanssa siitä, onko hirret syytä siirtää perustettavaan museoon. Molemmat olivat kanssani sitä mieltä, että kysymyksessä on muinaismuistolain (295/63) nojalla muinaisjäännökseksi katsottava rakenne, jonka säilyminen tulee Venetsian

sopimuksen mukaisesti turvata alkuperäisellä paikallaan. Sen sijaan on mahdollista, että irtonaisista puista yksi tai kaksi voitaisiin siirtää museoon illustraatiota varten. Kerroin nämä asiat terveisinä museovirastolta. Keskustelussa tuotiin esiin palovaara, mikä on todellakin aina olemassa. Tälle vaaralle ei kuitenkaan voi mitään, vaan se kuuluu riskeihin. Myös museossa puut voivat joutua tulipalon uhriksi, joten ongelmaa tuskin voidaan koskaan lopullisesti ratkaista. Joka tapauksessa säilyttämisen autenttisuus ratkaisee asian muinaismuistolain hengessä Hartikan kirkonpaikan eduksi.

Ehdotin keskustelun yhteydessä hirsiin tehtyjen kai-verrusten (nimiä ja vuosilukuja 1800-luvulta lähtien) luettelointia. Keski-Suomen museo mahdollisesti voi osoittaa tähän varoja.

Kirkonpaikka on juhlanan tunnelmallinen tumman kuisikon ansiosta. Tuskin silti tekisi haittaa, vaikka puustoa ja pensaita jonkin verran karsittaisiinkin. Maa on metsähallituksen. Kirkkomaan puuaita uusittiin 5-7 v. sitten. Portti on erityisen komea. Opastaulu olisi paikallaan.

Kirkossa tehdyssä tarkastuksessa totesimme museoksi aiotun tilan sopivan varsin hyvin ajateltuun tarkoitukseen erinäisin korjauksin ja valaistusmuutoksin sekä murto- ja palohälytyslaittein varustettuna.

Helsingissä 13.1.1995

Markus Hiekkanen